

SVĚTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI
Prípravný rok

SVĚTÝ MAREK KRIŽIN (štvrtá katechéza)¹

VERNOSTĚ V MALOM

Veková kategória: birmovanci (14 a viac rokov)

Pomôcky: text Sv. písma, pracovný list, príloha č. 1 – v prípade, že chceme použiť životopis sv. Marka na ďalšiu prácu.

Vovedenie do témy: Predstavte si, že by vám najbohatší človek sveta za rok 2018 Jeff Bezos (zakladateľ Amazonu) zveril majetok. Viete si to predstaviť? Čo by ste urobili? Prijali by ste to? Mali by ste strach alebo naopak potešili by ste sa? Zaväzovalo by vás to k niečomu? Je to reálna predstava? Prečo to nie je reálne? Čo myslíte, komu by mohol Jeff Bezos zveriť svoj majetok? Tento motivačný rozhovor môžeme rozvíjať podľa zrelosti účastníkov. Jeho cieľom je uvedomiť si vlastnú zodpovednosť za naše konanie. A teraz si predstavte, že by vám rodičia zverili financie. Ako by ste s nimi hospodárili? Je rozdiel v postoji medzi prvým a druhým prípadom? Správali by ste sa ináč? Ak áno, prečo? Ak nie, tiež prečo? Sú financie rodičov, ich dôvera voči nám zaväzujúcejšia?

Počúvanie spojené s aktivitou:

Budeme pokračovať v spoznávaní košických mučeníkov. V životopise Marka Križina nachádzame dve písomné zmienky, ktoré nám bližšie opisujú jeho postoj k povinnostiam. V prvom je jeho vlastné písomné potvrdenie, v ktorom uvádza, že rozumie a zaväzuje sa k svedomitému konaniu počas štúdií v Ríme. *„Ja, Marek Križin, Chorvát zo záhrebskej diecézy, prečítal som si túto bulu konštitúcií nemeckého kolégia, vydanú roku 1584 pápežom blahej pamäti Gregorom XIII. Tiež som si prečítal všetky pravidlá. Nenachádzam v nich nijakú ťažkosť a budem sa ich usilovať s Božou pomocou zachovávať. Písané 1. novembra 1611.“* V druhom máme dôkaz o jeho duchovnej činnosti v čase, keď spravoval majetky benediktínskeho opátstva v Krásnej pri Hornáde. *„Chodil z domu do domu, vyhľadával veriacich, učiac, tešiac a posmeľujúc ich v neohrozenej vytrvalosti v zdedenej katolíckej viere. Touto námahou pošťastilo sa mu zachrániť aj veriacich, ktorých viera sa už začínala klátiť lákadlami protestantov.“* Na základe týchto dvoch svedectiev si predstavíme charakterové vlastnosti sv. Mareka Križina. Čo by sme mohli povedať o Marekovi na základe jeho písomného potvrdenia pri vstupe do kolégia. V pravidlách nenachádza žiadne problémy, ba naopak vníma ich ako súčasť života. Je ochotný prijímať Božiu pomoc pri ich zachovávaní. V druhej zmienke vidíme, že mu záležalo na duchovnom vedení jemu zverených ľudí. Nebol

¹ Autorka katechézy: Hovancová, Zuzana, metodička DKÚ Košice, Košická arcidiecéza

SVÄTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI Prípravný rok

ľahostajný voči pravdám viery a náuke Cirkvi. Zároveň bol vo vzťahu k veriacim trpezlivým, láskavým a odhodlaným šíriť vieru.

Otázky na diskusiu: V úvode sme riešili problém zverenia majetku. Aj Markovi bol zverený do správy majetok Cirkvi. Avšak okrem hmotných statkov videl aj iné bohatstvo. Duchovné. To bolo pre neho dôležitejšie. Dokonca žiadal, aby mu bolo odňaté správcovstvo, pretože sa chcel naplno venovať duchovnej službe ľudu. No napriek tomu svoje povinnosti nezanedbával. Bol zodpovedný v každej úlohe, ktorá mu bola zverená. Zamyslime sa nad sebou – sme zodpovední? Môže nám Cirkev zveriť svoje bohatstvo, tak ako Markovi? Vnímame duchovné bohatstvo Cirkvi, či len to materiálne? Ktoré duchovné bohatstvo by sme mohli spravovať? V čom sa musíme zlepšiť?

Práca s textom Sv. písma:

Lk 16, 9 – 13

⁹Aj ja vám hovorím: Robte si priateľov z nespravodlivej mamony, aby vás, až sa pominie, prijali do večných príbytkov. ¹⁰Kto je verný v najmenšom, je verný aj vo veľkom, a kto je nepoctivý v malom, je nepoctivý aj vo veľkom. ¹¹Ak ste teda neboli verní v nespravodlivej mamone, kto vám zverí pravé bohatstvo? ¹²A ak ste neboli verní v cudzom, kto vám dá, čo je vaše? ¹³Nijaký sluha nemôže slúžiť dvom pánom; pretože buď jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného sa bude pridŕžať a druhým bude opovrhovať. Nemôžete slúžiť aj Bohu, aj mamone."

Analýza textu spojená s otázkami na uvažovanie:

Tieto Ježišove slová v nás vzbudzujú rozpaky. Čo nám tým chce Ježiš povedať? Máme si robiť priateľov z nespravodlivej mamony, ktorá je symbolom majetku, na ktorom človek stavia svoj život? Máme túžiť po majetku? To je našim cieľom? Ježiš nám chce povedať, že hmotné veci máme využívať tak, aby nám nebránili, práve naopak, aby nám pomohli získať večnú spásu. Pravé bohatstvo získavame nadobúdaním vecí, ktoré patria do Božieho kráľovstva a ktoré sú v protiklade s bohatstvom tohto sveta. S tým, čo získame, aby sme vedeli zaobchádzať nielen na svoj úžitok, ale aj na úžitok iných. Vedieť sa deliť. Ak sa budeme vedieť postarať o hmotné veci, môžu nám byť zverené väčšie úlohy. Určite ste si všimli, že v mnohých ľudských príbehoch nám imponujú hrdinovia, ktorí vykonali veľké skutky. Môžeme povedať, že takmer všetky príbehy sú práve o ich veľkosti. Chceli by sme sa im podobať. Možno občas snívame o tom, že sme na ich mieste. A pritom zabúdame, že môžeme byť takými hrdinami v bežnom živote, ak zachováme vernosť v malom. Vernosť sa neurčuje na základe zvereného množstva, ale na základe charakteru osoby. Tí, ktorí boli verní v malom, boli verní aj v náročných úlohách.

VERNOSŤ V MALOM²

1. Porovnajzte dve zodpovedné úlohy. Napíšte, aké charakterové vlastnosti potrebujete, aby Vám tieto úlohy boli zverené. Ktorú úlohu by ste si vybrali a prečo?

Starostlivosť o domáce financie

Prehlbovanie viery v rodine

2. Práca s textom Sv. písma. Prečítajte si text Sv. písma, uvažujte nad jeho odkazom a vypracujte úlohy pod textom.

Lk 16, 9 – 13

⁹Aj ja vám hovorím: Robte si priateľov z nespravodlivej mamony, aby vás, až sa pominie, prijali do večných príbytkov. ¹⁰Kto je verný v najmenšom, je verný aj vo veľkom, a kto je nepoctivý v malom, je nepoctivý aj vo veľkom. ¹¹Ak ste teda neboli verní v nespravodlivej mamone, kto vám zverí pravé bohatstvo? ¹²A ak ste neboli verní v cudzom, kto vám dá, čo je vaše? ¹³Nijaký sluha nemôže slúžiť dvom pánom; pretože buď jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného sa bude pridŕžať a druhým bude opovrhovať. Nemôžete slúžiť aj Bohu, aj mamone.

- Čo znamená byť verný v malom?
- Vysvetlite: Ak ste neboli verní v cudzom, kto vám dá, čo je vaše? Čo nám patrí?
- Po akom bohatstve túžite?
- Nechcem tvrdiť, že sa nemáte alebo nemôže stať bohatými. Tiež netvrdím, aby ste sa nestarali o majetok, ktorý vám patrí. No chcem, aby ste sa zamysleli nad Vaším vzťahom k majetku a Vaším vzťahom k duchovnému bohatstvu. Určite je v tom rozdiel. Na ktorom mieste je vo vašom živote Boh?

3. V zobrazenom QR kóde sa môžete dozvedieť viac zo života sv. Marka Križina. Po prečítaní životopisu, nájdite ešte aspoň tri jeho charakteristiky, ktoré ho robia hodným toho, aby mu boli zverené aj ďalšie bohatstvá.

² Autorka pracovného listu: Hovancová, Zuzana, metodička DKÚ Košice, Košická arcidiecéza

Sv. Marek Križin

Marek Križin sa narodil roku 1588 v mestečku Križevac. Pri krste dostal okrem krstného mena Marek aj mená Štefan a Ján. Jeho rodičia boli chudobní, museli ťažko pracovať. Otec bol dôstojníkom pohraničnej stráže v Križevaci. Marek mal pomerne spokojné detstvo v dobrom rodinnom prostredí. Vyrastal v najkatolíckejšom kraji Uhorského kráľovstva. Bol veľmi bystrý, preto mu rodičia chceli umožniť študovať. Základné vzdelanie získal v rodisku. Rodičom záležalo na tom, aby syn dostal čo najlepšiu výchovu a vzdelanie. Poslali ho do vzdialenej Viedne na jezuitské gymnázium, ktoré malo dobrú povesť a osvedčenú tradíciu. Marek prišiel do Viedne v roku 1600. Tu spoznáva Melichara Grodeckého, s ktorým študuje 3 roky. Učí ich Peter Pazmáň – kňaz a neskorší ostrihomský arcibiskup. Po skončení štúdia vo Viedni sa Marek rozhodne pre ďalšie štúdium v Štajerskom Hradci, kde vyštudoval filozofiu. Počas tohto štúdia v ňom dozrelo rozhodnutie pre duchovné povolanie. Po úspešnom ukončení trojročného štúdia získava titul magistra filozofie a fyziky. Napriek blízkemu vzťahu k jezuitom nevstúpil do rehole, avšak vstúpil do Mariánskej kongregácie. Na štúdium teológie odchádza do Ríma. Vstupuje do Nemecko-uhorského kolégia, pre ktoré bolo príznačné, že v ňom študovali tí najlepší kandidáti. Zachoval sa nám vlastnoručný záznam, v ktorom Marek potvrdzoval: *„Ja, Marek Križin, Chorvát zo záhrebskej diecézy, prečítal som si túto bulu konštitúcií nemeckého kolégia, vydanú roku 1584 pápežom blahej pamäti Gregorom XIII. Tiež som si prečítal všetky pravidlá. Nenachádzam v nich nijakú ťažkosť a budem sa ich usilovať s Božou pomocou zachovávať. Písané 1. novembra 1611.“* Po štvorročnom štúdiu bol roku 1615 vysvätený za kňaza a jeho prvým pôsobiskom bola Trnava. Na ceste do Trnavy sa zastavil v rodnom kraji, kde horlivo povzbudzoval krajanov. Po príchode do Trnavy ho arcibiskup Peter Pazmáň poveril zodpovednou funkciou profesora a riaditeľa kapitulskej školy. Zároveň ho 1. decembra 1616 menuje za ostrihomského kanonika. O dva roky neskôr je menovaný za komárňanského archidiakona a tiež správcu bývalého benediktínskeho opátstva v Krásnej nad Hornádom. Kanonik Marek dozeral na spravovanie majetku, riešil hospodárske problémy, urovnával spory. Taktiež sa usiloval vykonávať duchovnú službu nielen na majetkoch opátstva, ale aj v Košiciach. Duchovná služba bola pre neho prioritná. Uvedomoval si jej dôležitosť a tiež pastoračnú angažovanosť. Aj z toho dôvodu žiadal o uvoľnenie z funkcie správcu opátstva. Avšak nechcel nasilu presadiť svoju vôľu, ale podriaďoval sa potrebám a príkazom kapituly. O jeho apoštolskej službe A. Hennig napísal: *„Chodil z domu do domu, vyhľadával veriacich, učiac, tešiaca a posmeľujúc ich v neohrozenej vytrvalosti v zdedenej katolíckej viere. Touto námahou pošťastilo sa mu zachrániť aj veriacich, ktorých viera sa už začínala klátiť lákadlami protestantov.“* Všetky úrady, ktoré mu boli zverené, sa stávajú prostriedkom byť v pravom čase na správnom mieste. V júli 1619 odišiel Križin s Pongrácom do jezuitského kolégia v Humennom, kde sa obaja zúčastnili duchovných cvičení. Po návrate z duchovných cvičení sa dozvedá o politicko-vojenských zámeroch sedmohradskeho vojvodu Gabriela Bethlena. Aj preto sa zdržiava v Košiciach so Štefanom Pongrácom a Melicharom Grodeckým.